RECAPITULĂRI TEORETICO-PRAGMATICE ÎN CUNOAȘTEREA SOCIETĂȚII POST-PANDEMIE

Ana PASCARU, dr. hab., conf. cercet., Institutul de Istorie
apascaru2010@gmail. com

SOME THEORETICAL AND PRAGMATIC RECAPITULATIONS TO KNOWLEDGE SOCIETY IN THE POST-PANDEMIC

The contemporaneity of post-pandemic society by far does not state overcoming the consequences of the pandemic, denouncing itself in the feverishness of the search for suitable solutions. Or, the consequences of the pandemic or also attached to the post-pandemic emergencies that are insufficiently aware at all levels of the social hierarchy worsen the state of affairs in the societal environment. Accumulated over time, the pandemic consequences and the post-pandemic emergencies are complicated and due to the low degree of responsibility in the behavior of community members, both they become susceptible to the ascension of immeasurable risks in society, but also environment. It is attested that the rise of immeasurable risks is also fuel led by those caused by the belligerent state. Simultaneously, otherwise effects-effects and consequences triggered by the events/ actions of hybrid warfare after February 24, 2022 are incorporated. Shares the scale of which attract and influence societies not only in the European region, but also in global society in general. Thus, with the incorporation of hybrid warfare into societal action, it changes their trajectory in and between communities, societies, independently of the distance of the belligerent source. This incorporation, together with the process of globalization, deepens the actions and resizes their interconnections, interactions and interdependencies from socio-economic, socio-political, social-cultural to social-anthropological with the post-pandemic imprint both in society and in environment.

Key words: philosophy, society, knowledge, post pandemic, effects, consequence's, hybrid warfare, belligerent state, environment.

Contemporaneitatea societății din post pandemie de departe nu enunță depășirea consecințelor pandemiei, denunțându-se în febrilitatea căutărilor de soluții pe potrivă. Or, consecințele pandemiei sau și atașat pe urgențele post pandemie care insuficient conștientizate la toate nivelurile ierarhiei sociale agravează starea de lucruri din mediul societal. Acumulate în timp consecințele pandemice și urgențele post pandemiei se complică și datorită

gradului scăzut de responsabilitate din comportamentul membrilor comunității, deopotrivă ajung susceptibili pentru ascensiunea riscurilor incomensurabile în societate, dar și environment. Se atestă că, ascensiunea riscurilor incomensurabile sunt alimentate și de cele provocate de starea beligerantă. Simultan se încorporează altfel efecte-efecte și consecințe declanșate de evenimentele/ acțiunile războiului hibrid de după 24 februarie 2022. Acțiuni amploarea cărora atrag și influențează societățile nu doar din regiunea Europeană, dar și societatea globală în general. Astfel, odată cu incorporarea războiului hibrid în acțiunile societale le modifică traiectoria în și dintre comunități, societăți, independent de distanța sursei beligerante. Această incorporare deopotrivă cu procesul globalizării aprofundează acțiunile și le redimensionează interconectările, interacțiunile și interdependențele de la social-economic, social-politic, social-cultural până la social-antropologic cu amprenta post pandemică atât în societate , cât și în environment.

Indubitabil semnificația cadrului noțional -ideatic care se precipită în post pandemie necesită o cunoaștere pe potrivă. Discutăm de stringența înțelegerii consensului recapitulărilor teoretico-metodologice care susțin deopotrivă cunoașterea explicită și cea implicită a cadrului noțional-ideatic. Cu atât mai mult cu cât, instrumentarul filosofiei reliefează imanența dezacordului între cunoașterea explicită și cea implicită. Dezacord alimentat pe de o parte de deschiderile EI care favorizează cunoașterea explicită prin accesul nelimitat la informația științifică și mediatică, inclusiv produsele obținute. Pe de alta cunoașterea implicită, chiar dacă și ea beneficiază de deschiderile de noi orizonturi rămâne una mult mai dificil de înțeles deoarece solicită capacități individuale deosebite, investiții de durată și sacrificii. Or, cunoașterea implicită e de durată investițională, timp și fiind greu de sensibilizat nu arareori i se oferă posibilități insuficiente. Monitorizarea insuficiențelor și favorizărilor din procesul cunoașterii explicite și implicite denotă o prejudiciere a valorii rezultatelor cercetării, iar ulterior a produselor cu care sunt asigurați toți actorii sociali. Deoarece se tergiversează comunicarea și edificarea congruenței dintre aceste două entități ale cunoașterii. Congruență manifestarea căreia se atestă și în consistența, dar și în perenitatea fie a rezultatelor de la produse până la acțiunile întreprinse pe toate palierele intra și extra societale, dar și environment.

În acest sens emergența recapitulărilor explică nevoia de antrenare a domeniilor filosofiei. Cu atât mai mult cu cât, instrumentarul filosofiei mijlocește cercetarea reperelor cadrului noțional-ideatic la interferență cu alte discipline și care deja ș-au anunțat prezența în toate domeniile de activitate. Astfel, cunoașterea reperelor și nivelul lor de încadrare axiologică contează în identificarea căilor optime, dar și a oportunităților privind implementarea lor în raport cu nevoile și necesitățile societății post pandemie, stării beligerante, dar și environment. Deopotrivă cu evidențierea cunoașterii explicite și implicite se contribuie la argumentarea raționamentului de revenire la gândirea critică în societate. Revenire care înseamnă un parcurs deloc facil pentru încetățenirea gândirii critice și promovarea acesteia la toate nivelurile societale în condițiile în care pacea și securitatea comunității umane și environmentul sunt supuse provocărilor războiului hibrid. Altfel spus, conținutul recapitulărilor reliefează schimbările care au loc în filosofia societății, în timp ce efecte-efecte- consecințe agravate de multiplele crize în post pandemie, dar și de starea beligerantă reprezintă o modalitate de cunoaștere publică a provocărilor.

Desigur contextul invocat se remarcă și printr-o altfel de coagulare a asocierilor efecte-efecte- consecințe ale post pandemiei în societate, dar și environment. Coagulare care influențată și de starea beligerantă aduce în prim-planul societal manifestarea în asociere a aspectelor mai puțin cunoscute. În această ordine de idei, se investighează și schimbările din cadrul noțional-ideatic care facilitează cunoașterea *reînnoirilor* ce se produc pe palierul asocierii efecte-efecte- consecințe reflectate în acțiunile manifeste intra și extra comunitar. Fapt pentru care s-a recurs la valorificarea instrumentarului filosofiei la interferență cu alte discipline. De ce? Deoarece starea beligerantă a declanșat multiple crize exogene care s-au cuplat la cele endogene, aprofundând provocările din efecte-efecte- consecințe refractate în acțiunile din societate și environment. Concomitent aceste aprofundări ale provocărilor dinamizează dimensiunile asocierii, dar și evidențiază o insuficientă cunoaștere a relației dintre particular și general în acțiunile ce se întreprind, inclusiv identificarea soluțiilor optime. Discutăm de locul cunoașterii particularităților în acțiuni care se produc cu precădere în procesul de elaborare și implementare a cunoștințelor acumulate. Or, implementarea

cunoștințelor mai mut ca oricând în condițiile agravante ale stării beligerante se raportează la nivelul de capacitate și reziliență a sistemului și instituțiilor societale, comunitate, dar și individ. Și nu în ultimul rând, sensibilizarea ierarhiilor sociale asupra nivelului de participare susținută de o responsabilitate asumată și încetățenită în acțiunile intra și extra societale.

Dezvoltând subiectul asocierii efecte-efecte- consecințe evidențiază prezența lor manifestă la toți actorii sociali și în toate domeniile de activitate prin acțiunile ce se desfășoară, independent de gradul de înțelegere . În timp ce orbita de atracție a lanțului asocierii aduce în prim - plan aspecte mai puțin evaluate ale schimbărilor din acțiuni, matricea societală și environment. Vorbim de aspecte ale schimbărilor care *reînnoiesc* caracterul acțiunilor, matricei societale și environment, implicând o abordare complexă din perspectiva filosofiei sociale, antropologiei filosofice și filosofia culturii[1]. Cu atât mai mult cu cât, o parte dintre ele declanșate de efectul pandemic a strâns și din efectele anterioare, imprimând aspectelor din schimbările acțiunilor, matricei societale și environment refracții psiho-somatice, antropologice, culturale, biologice, climatice etc. Accentuarea aspectelor din schimbări la interferența dintre societate și environment este susținută și de multiplele pandemii cărora umanitatea va tinde să le facă față și în viitor. Or, postulatul umanitatea înainte de toate nu este altceva, decât o invitație la luciditate și vigilență [2]de la care cel mai probabil vor fi în câștig toate entitățile întregului pe toate palierele posibile ale lumii contemporane, inclusiv la capitolul perenitate istorico-axiologică.

În contextul dat, refracțiile pandemiei se perpetuează și în post pandemie modificându-se în mișcări acțiunile cărora pun sub semnul întrebării necesitatea reperelor axiologice și valorilor social-umane. Mișcări care nu sunt o noutate pentru societate însă efectul pandemic a catalizat invocarea unor aspecte care doar în aparență sună bine , dar de fapt cu ajutorul lor se încearcă răsturnarea paradigmei actuale din organizarea sociumului. Drept exemplu, mișcarea *wake (trezire)* care etimologic vine dintr-un cuvânt din argoul afro-american din secolul al XIX-lea. Termenul este un derivat din verbul *„to wake”* – a trezi și inițial desemna o mișcare menită să atragă atenția asupra mentalităților rasiste și a discriminării. Actualmente, însă după modul în care acționează, este mai degrabă o ideologie cu iz totalitarist. Se atestă că, cenzura

care stă la baza „culturii anulării” și că în numele acestei culturi, opere de artă au fost vandalizate, cuvinte care păreau că nu dau bine au fost interzise, iar asupra persoanelor suspectate că nu se aliniază noii conduite morale s-au lansat campanii de linșaj mediatic[3]. Și dacă în acest caz războiul de distrugere se întreprinde prin intermediul rețelelor de socializare atunci scopul războiului hibrid declanșat de Federația Rusă asupra Ucrainei este de a distruge în totalitate o societate pentru că, modelul ei de organizare și asociere se îndreaptă spre alte entități. Război care FR de facto l-a declanșat după implozia imperiului sovietic împotriva tuturor componentelor care și-au revendicat Independența și Suveranitatea prin intermediul forțelor separatiste. Aceste aspirații revanșarde s-au alimentat și mai mult în mileniul III, începând cu primele decenii de secol XXI. Spre deosebire de războiul din 24 februarie 2022 gen Operațiune specială în anul 1992 acesta s-a dezlănțuit prin intermediul detașamentelor paramilitare pregătite de instructorii Armatei a 14-ea dislocată în Republica Moldova și de pușcăriașii eliberați din închisorile fostului imperiu, ca de altfel și în cazul Georgiei în 1992 și 2008 și reacțiile fie întârziate, fie nesemnificative ale instituțiilor internaționale sau ale cancelariilor occidentale la violarea dreptului internațional și convențiilor semnate inclusiv de FR[1,4].

Desigur, triada efecte-efecte și consecințe prin provocările evenimentelor invocate altfel se suprapune și în acțiunile din post pandemie. Astfel, în conținutul acțiunilor se întâlnesc consecințele parțial ale pandemiei cu urgențele post pandemiei și cu impactul manifestărilor psiho-somatice intra și interpersonale, organizaționale și comunitare. Acțiuni care implică o conștientizare asumată privind înlesnirea, dar și încetățenirea logicii dintre instrumental și administrativ în activitățile enunțate sau în curs de derulare. Cu atât mai mult cu cât, potențialul logicii instrumental- administrativ în acțiunile post pandemie și starea beligerantă degrevează identificarea și fundamentarea priorităților[5,1]. În acest sens, prioritățile cumulate în acțiunile post pandemie se îndreaptă spre reliefarea argumentelor cunoașterea cărora va contribui la o reevaluare sustenabilă a epidemiilor. Or, epidemia COVID-19, transformându-se în pandemie a denunțat o prezență continuă a grupurilor de viruși manifestă deopotrivă cu celelalte în mediul comunitar. Concomitent în activitățile acțiunilor reevaluarea devine impetuos

necesară, solicitându-le contemporaneitate și rigoare pentru a readuce în albia firescului înțelegerea logicii instrumental-administrative în relaționările dintre individ-obiecte, lucruri-comunitate[6]. Înțelegerea neadecvată în pandemie a fenomenului epidemiologic cu care s-a confruntat societatea a generat o inversare a lucrurilor. Astfel, insuficientă înțelegere a fenomenului epidemiilor în pandemie a spori costurile din punctul de vedere al timpului social și valorii vieții. Altfel spus, insuficiența gândirii critice privind înțelegerea fenomenului epidemiilor în pandemia SARS-CoV-2 prin virusul Cov-19 nu s-a sesizat pericolul demantelării structurii socio- politică, socio-economică, socio-culturală și spirituală a comunității și environmentul. Drept confirmare, înțelegerea insuficientă a efectului pandemic și acțiunile întreprinse în societatea nu s-a sensibilizat și valorificat experiența istorică a civilizațiilor, începând cu recunoașterea unui dat că, fenomenul epidemiilor este unul social cu unele probleme de ordin medical și că cu virușii va trebui să împărțim spațiul social[7]. Cu remarca că, reevaluările nefiind altceva decât valorificarea prin echilibrul dintre instrumental și administrativ a oportunităților din deschiderile Erei Informaționale cu care se facilitează diminuarea/ marginalizarea efectelor epidemiologice, inclusiv cele ale virușilor. De asemenea, devine impetuos necesar aprofundarea cunoașterii și practica implementării noilor orizonturi din relația instrumental- administrativă în dezvoltarea societății contemporane. Cu atât mai mult cu cât, grupul de viruși COVID-19 din pandemia SARS-CoV-2 nu vor dispărea continuând să se manifeste în societate post pandemică. Și desigur raportarea simultaneității cu efectele stării beligerante care în condițiile unui război hibrid complică și devastează frontierele în și dintre societăți[7,1].

Discutăm de noțiunile din construcția efecte-efecte și consecințe alimentată revanșard prin apetența fostelor imperii de a menține în vasalitate coloniile de odinioară. Prezența construcției respective a continuat redutabil să distorsioneze lucrurile din noile democrații după anii 90 ai secolului XX și primele decenii din XXI. Insuficient studiată construcția invocată ajunge a fi direct proporțională aprofundării crizelor multiple din fostele colonii care încercă să se ralieze la comunitatea internațională. Or, în studiile elaborate mai curând se discuta despre sfârșitul istoriei[8,9,4] și edificarea unei noi realități și ordini mondiale, și insuficient procesele declanșate după implozia lor,

inclusiv imperiul sovietic. Exceptează de la acest trend lucrarea lui D.P. Moynihan *Pandaemonium. Etnicity in international politics* în care se demonstra că, independența Republica Moldova este direct proporțională voinței politice a Federației Ruse[10]. Postulatul invocat în timp și-a demonstrat actualitatea, deoarece Federația Rusă a aplicat formula și în cazul celorlalte componente ale fostei URSS mai mult sau mai puțin vizibil.

Indubitabil, pentru o altfel de înțelegere în construcția noțională s-a recurs la avantajele interpretărilor longitudinale din căderea imperiilor și implozia mega societăților. Abordată astfel construcția facilitează cunoașterea explicită și implicită din efecte – efecte-consecințe a impactului apetenței de subordonare a imperiilor de odinioară. Or , în efecte- efecte – consecințe se demonstrează că sub apetența de subordonare a fostelor colonii se rezumă la rezolvarea propriilor probleme. Parcursul efecte- efecte – consecințe din noile democrații prin implementarea Declarației de Independență s- a soldat cu amenințări și provocări. Deoarece ideologizarea și îndepărtarea de doctrina marxistă a instituțiilor societale și înlocuirea cu cea social-liberală pe plan intern și colaborarea cu instituțiile Internaționale în plan extern au consolidat construcția efecte- efecte – consecințe. Astfel se explică, provocările multe dintre ele creionate de pe la sfârșitul anilor 80 și însușite după 1991 de Federația Rusă. Astfel, FR declarându-se succesor de drept a URSS-ului își fortifică prezența ca deținătoare de armament nuclear și cu un loc permanent în Consiliul de Securitate al ONU. Drept confirmare FR se vede îndreptățită să participe nedeclarat cu efectivul Armatei a XIV-ea în războiul din stânga Nistrului (decembrie1991- iulie1992) și divizarea societății Republica Moldova(treizeci de ani), Georgia(1992, 2008), provocări în societățile baltice și războiul asupra Ucrainei din 2014 și cel hibrid începând cu 24februarie 2022. În linii mari acțiunile revanșarde al FR nu sunt doar asupra fostelor colonii , dar și la nivel global de a impune comunitatea internațională să o recunoască în calitate de unul dintre polii de putere geopolitică[1,4]

Sine dubio, subiectul asocierii efecte-efecte- consecințe din post pandemie demonstrează nivelul de înțelegerea a contextului ascendent al influenței logicii instrumentale și administrative. Influență care în funcție de profunzimea efecte- consecințe fie aprofundează incognoscibilul în raport cu cognoscibili, fie susține minimum de echilibru între acestea. În condițiile în care

raportul ajunge unul destul de volitiv grație deschiderilor Erei Informaționale, dar și pregătirii mediului societal. Concomitent cu oportunitățile din deschiderile EI se observă tot mai mult că și cunoașterea efecte- consecințe influențează relația dintre instrumental și administrative. Or, ascensiunea deschiderilor de noi orizonturi în timp s-au soldat cu un grad de accesibilitate nemaiîntâlnit în istoria civilizațiilor la informația științifică și mediatică, inclusiv prin societatea bazată pe cunoaștere ca parte integrată a EI. Or, accesul rapid la instrumente performante al persoanelor, grupurilor sociale, instituții formale și informale autonom de nivelul de pregătire, educație sau abilități le facilitează aplicarea lor în practica socială și environment. Ascensiune progresia căreia mult prea avansată în raport cu mecanismele reglatorii și educarea unui comportament responsabil la toți actorii sociali riscă să aducă comunitatea și environmentul în fața unor provocări care le periclitează perenitatea[1].

În acest context se remarcă contradicția dintre interesul sporit pentru instrumente cât mai performante și subnivelul de administrare. Contradicție care a proliferat după anii 60 ai sec. XX și s-a ajuns după două decenii de secol XXI să se discute despre dezechilibrul produs în logica instrumentală și administrativă privind cunoașterea publică. De ce ? Deoarece modul în care a fost abordată pandemia denotă prim-planul logicii instrumentale în raport cu cea administrativă. Pe de o parte, diminuarea stării pandemice în societate s-a produs în mare instrumentalizat și totodată foarte apropiat de cea din secolul XX. Cu atât mai mult se impunea luarea în considerare în abordarea pandemiei în noile realități in plină constituire, cu cât orizonturile deschiderilor au declanșat procese care depășesc nu doar frontierele societale, regionale ci și cele continentale, cu precădere globale. Pe de alta, la o distanță centenară în societate se reflectă prezența unei logici de administrarea fragmentară privind valorificarea deschiderilor de noi oportunități în consecințele pandemiei. Este vorba de faptul că, cunoașterea publică în atare condiții s-a redus la logica instrumentală, astfel că epidemiile sociale ca fenomen cu anumite probleme medicale cu care se confruntă societatea se inversează. Spre exemplu în pandemie nu instituțiile societale erau responsabile de administrarea efectului pandemic de la asigurarea cu strictul necesar instituțiile din sănătate publică, cele educaționale sau de alte prestări servicii, ci medicii și centrele de cercetare

și consultanță din domeniul virusologiei au ajuns cei de la care se așteaptă formule eficient și eficace[1,7].

Indubitabil dezechilibrul din logica instrumentală și administrativă care s-a aprofundat în efecte-efecte-consecințe denotă o nevoia stringentă de redimensionare, adică o altfel de înțelegere a construcției. Or, construcția efecte-efecte-consecințe poate fi înțeleasă si abordat mult mai facil prin valorificarea logicii instrumentale și administrative în cunoașterea publică. Cunoaștere în care depășirea dezechilibrului din logica invocată are loc concomitent cu resetarea și implementarea deschiderilor EI în efecte-efecte-consecințe. Are loc acea distingere din reflecția filosofiei și a instrumentarului(organonul) *reînnoit* pentru o gândire critică asupra cunoașterii publice. Or, prin instrumentarul respectiv filosofia îndeamnă și spre o încetățenire a gândirii critice în raport cu acțiunile ce se întreprind în societate și enviroment, deopotrivă aflate sub incidența deschiderilor de noi orizonturi, oportunităților și societății bazate pe cunoaștere. În fond aceasta nefiind altceva decât conștientizarea provocărilor cu care se confruntă actorii sociali și reevaluarea demersului în educație și formarea de abilități pe potrivă.

Desigur, contextul anterior necesită mai mult ca oricând urgentarea manifestării gândirii critice în acțiunile ce se preconizează la toate nivelurile ierarhiei intra societale pentru a valorifica pericolele în efecte-efecte-consecințe care în post pandemie se alimentează și din contextul beligerant. Simultan prezența gândirii critice în cunoașterea post pandemiei a efecte-efecte-consecințe prin acțiunile inter societale ajută și la clarificarea impactului beligerant. Or, clarificarea contextului beligerant în efecte-efecte-consecințe reliefează natura interferențelor ce se constituie dintre lucruri, obiecte și subiecți, dezavuând astfel, tendința de înlocuire sau confruntare ale acestora cu divergențe arbitrare. Tendință în care efecte-efecte-consecințe ale pandemiei, post pandemie și contextului beligerant nu arareori se constată că sunt utilizate pentru propulsarea adversităților din divergențe, multiplicând pericole nu arareori cu caracter artificial sau manipulator.

Discutăm de o înțelegere altfel a balanței dintre logica instrumentală și administrativă aplicată în strategia dezvoltării societății post pandemiei asistată nu doar de consecințele pandemiei, dar și de cele ale războiul hibrid. În condițiile în care matricea societății după pandemie fiind în plină

redimensionare este supusă riscului de a naufragia deoarece se confruntă și cu proliferări de consecințe – consecințe. Este vorba de perpetuarea așa numitelor imposibilități de a rupe cercul vicios fie al unor domenii cu activități energofage, fie din lipsa de voință politică privind mecanismele de implementare a legislației sau în unele cazuri de readucere la normalitate a unor lucruri neadecvate. Spre exemplu, lipsa de voință politică privind redimensionarea teritorial-administrativă a Republicii Moldova și depășirea consecințelor hiperdivizării mai bine de 30 de ani s-a soldat cu declanșarea de procese centrifuge pentru societate și proliferarea fenomenului migrației excesive, începând cu doua jumătate a anilor 90 sec. XX până în prezent.

Referințe bibliografice:

1. Pascaru A. *Provocările societății contemporane în algoritmi de cunoaștere.* Ch.: PRINT-CARO, 2022. 261p
2. Morin E. *Leçons d'un Siècle de Vie.* Paris: Editions Denoel, 2021.160p
3. Giurgeanu S. Cultura „deșteptării" www.dilema veche.ro
4. Pascaru A. *Societatea între conflict și conciliere: cazul Republicii Moldova*. Ch.: Tipogr.-Sirius, 2012. 192p
5. Codoban A. *Semn și interpretare. O introducere postmodernă în semiologie și hermeneutică.* Cluj-Napoca: Editura Dacia, 2001. 144p
6. Hadot P. *Filosofia ca mod de viață.* București: Editura Humanitas, 2019.264p
7. Mussat L. Humanity has always lived with viruses, www.cnsfr.fr
8. Fukuyama F. *Second thoughts. The last man in a bottle*. The National Interest, Summer, 1999. pp. 1-20
9. Fukuyama F. *Identity: The Demand for Dignity and the Politics of Resentment* New-York: Farrar, Straus and Giroux 2018,218p
10. Moynihan D.P. *Pandaemonium. Etnicity in international politics.*NewYork: Oxford University Press,1993,153p